

ראש הממשלה
Prime Minister

צו ועדות חקירה (היתר עיון בדין וחשבון של ועדת חקירה),
התשנ"ח - 1997

בתוקף סמכותה לפי סעיף 26(ב) לחוק ועדות חקירה, התשכ"ט-1968, (1) ובאישור ועדת החוץ והבטחון של הכנסת, מצווה הממשלה לאמור:

1. העיון בנספח הסודי של הדין וחשבון של ועדת החקירה לענין רצח ראש הממשלה יצחק רבין ז"ל (להלן - הנספח) מותר, למעט בחלקים ממנו כדלקמן:
- (א) פרק א' לנספח, שכותרתו "דרך תפעול היחידה לאבטחת אישים ומשטרת ישראל";
- (ב) פרק ב' לנספח שכותרתו "יחסי הגומלין שב"כ - משטרת ישראל בנושא המודיעין";
- (ג) השמטות מתוך פסקאות 2 ו-4 בפרק ד' לנספח, אשר סומנו בעותק שהובא לאישור ועדת החוץ והבטחון של הכנסת.
- (ד) כל הנספחים של הנספח.

י"ב בחשון התשנ"ח (12 בנובמבר 1997)

בנימין נתניהו
ראש הממשלה

פרק ג'

לשכת ראש הממשלה ופיקוח על שירות הביטחון

1. ועדת החקירה שמעה את האלופים דני יתום ורפאל ורדי באמצעותם למדה על האופן בו יושמה המלצת ועדת יריב, רוטנשטרייך ורדי.

הוועדה התעניינה רק באותם עניינים הנוגעים לאבטחת אישים נשוא חקירתה.

2. כפי שעלה מן העדויות, אלוף יתום וצוותו סייעו לראש הממשלה בעיון מקדים של חומר מודיעין, והבאתו לראש הממשלה כאשר הוא מסומן באופן שהמידע המחייב את עיונו יובלט לעין. כן דאגו להפיץ סיכומי הדיונים, אישיים וקבוצתיים, של ראש השב"כ עם ראש הממשלה לגורמים הנוגעים בדבר. ראש הממשלה לא הטיל על מזכירו הצבאי משימות פיקוח מיוחדות. מתוך עיון במידע שהובא לידיעת ראש הממשלה בדבר ידיעות מצטברות המצביעות על כוונה לפגוע בו, היה, לכאורה, מקום להטיל על השב"כ בחינה מיוחדת של דרכי אבטחה, אולם מסיבות שאינן ידועות לוועדה מטלה זו לא הוטלה.

3. אלוף ורדי סקר את השיקולים שהדריכו בשעתו את ועדת יריב, רוטנשטרייך ורדי בגיבוש המלצותיה וציין כי המלצת ועדת אגרנט בעניין מינוי יועץ לענייני מודיעין ליד ראש הממשלה לא אומצה משום שמינוי יועץ מיוחד למודיעין כהמלצת ועדת אגרנט "שחייב לחוות דעתו" לא יוכל לעבוד בלי מנגנון (היינו) "גוף מודיעין נוסף".

הנימוק השני שציין האלוף ורדי היה כי "לא נראה שיועץ כזה עשוי לזכות לשיתוף פעולה מצד ראשי השירות".

האלוף ורדי בעדותו מסר כי ב-1992 פנה אליו ראש הממשלה ושאל אותו אם יהיה מוכן לשמש "עין פקוחה לשירותים". האלוף ורדי הביע הסכמתו ואף הציע את דרכי העבודה.

ורדי לא התגייס מסיבות שאינן ידועות לאלוף ורדי.

4. משנשאל האלוף דני יתום מה היתוו הערכים ראש הממשלה ז"ל לגבי זכויות אבטחת האישים, ובמיוחד האבטחה שלו, השיב כי את דעתו של ראש הממשלה

אינו יודע בביטחון. הוא כשלעצמו סמך על כך שמערך האבטחה של שירות הביטחון הכללי סוגר את כל הפרצות ומציג פתרונות לסכנות שבפוטנציה לגורמי שירות הביטחון היתה הערכה כי היחידה לאבטחת אישים מסוגלת להתמודד עם האיום או להסיכון גם בהעדר מידע נקודתי.

כאמור לא נדרש מן המזכיר הצבאי או מגורם אחר פיקוח על עבודת השירות. לדעתנו פיקוח יעיל מחייב בחינה אנכית של הגורמים השונים המשפיעים על הנושא/היחידה שאמורה לעמוד בפיקוח. מגוון הנושאים העולים מלפני ראש הממשלה מן השב"כ, צה"ל והמוסד הינו רב ביותר, ופיקוח מלא לעומק, על-ידי הקברניט עצמו, הוא מעל לכוח אנוש.

הוועדה לא בחנה את נושא הפיקוח באופן מקיף ואין היא רואה על כן מקום להציע מצידה הצעה קונקרטית, אולם הננו סבורים שהנושא חשוב במידה מספקת כדי להצדיק בחינה ושיקול מחדש אשר יתייחסו בין השאר לכלים הקיימים ולצורך או לאפשרות לצרף נוספים.

פרק ד'

פרשת אבישי רביב

1. אבישי רביב היה קשור לשירות הביטחון, כסוכן, מדצמבר 1987. בתקופת פעילותו, אשר הוערכה כמועילה, נתפס גם למעשים רבים שהיו בגדר הפרות חוק, ביניהם מעשי אלימות ולמרות האזהרות וההתראות של המפקדים על הקשר עמו לא פסק מכך. בשיחות עמו הובהר לו שלא יינתן לו גיבוי אם יפר את החוק, אך הלכה למעשה לא נפתחו נגד הנ"ל במשך כל השנים הליכים משפטיים (למעט מקרה אחד - התקיפה של ח"כ תמר גוז'נסקי) למרות שמעשיו כללו כבר בתחילת פעילותו תקיפות, חבלה ברכוש, קשירת קשר להצעת דירה והטרדות לסוגיהן. כך ארגן "סיוורים ליליים" בציר ירושלים-חברון אשר במהלכם התחזו הוא וחבר מרעיו לשוטרים, נטפלו לתושבים ערבים, ערכו חיפושים על גופם ועוד.

בדומה, התנכל מאוחר יותר לערבים בעיר העתיקה וניפץ זנוגיות בבתים ובמכוניות. לא רק שלא ננקטו נגדו הליכים. נהפוך הוא, הודיעו לו לא אחת שההליכים עוכבו. התגובה של מפעיליו היתה כפי שעולה מן החומר כי התועלת שבפעולתו עולה על הנזק העולה מהתנהגותו וכי החומרה שבמעשיו אינה בעצם הביצוע אלא בחוסר הדיווח. לגורמי השב"כ לא היה ספק כי הנ"ל ישוב ויחזור על מעשיו.

2. בשנת 1990 הוא השחית שלטי יישובים ערבים בשומרון. אחר כך היה מעורב בחקמת גוף שכונה "נפ"צ" (נוער פשיסטי ציוני) הוא היה הגורם המרכזי ביצירת גוף דמה מיליטנטי שכונה "אי"ל" (ארגון יהודי לוחם), שנתקיים למעשה רק בפירסומיו של אבישי רביב ועל-ידי הכיסוי שניתן לו בטלוויזיה.

ב-1991 פרסם מכתב גזעני נגד היושב ראש הדרוזי של אגודת הסטודנטים באוניברסיטת תל-אביב ותקף פיזית את ח"כ תמר ג'וזנסקי.

3. הוא הסית קטין לפגוע בפייסל הוסייני ובהקשר זה אף מסר דווח כוזב למפעיליו. בסיכום פגישה עמו מיום 30.4.92 נאמר:

"א. בעקבות יוזמות לפעילות שמעלה הנהדון [redacted] חובה כי תפקידו - במסגרת הקשר עמנו - אינו ליזום פעילות אלא לעכב, לדחות ולדווח אודות פעילות של אחרים.

ב. הוסבר לנהדון כי בעקבות יוזמותיו אנו למעשה "רודפים אחרי הזנב של עצמנו" במקום לכסות את [redacted] הפעילות.

ג. תודרך והוזהר, שלא ליזום כל פעילות בלתי חוקית, וחוקית - שלא בדיווח מוקדם לשב"כ.
ד. הנהדון קיבל את הדברים תוך שמביע נכונותו והסכמתו לפעול על פי התדרוך.

הערה

ה. היוזמות שמעלה הנהדון נובעות מאופיו הבעייתי ולמרות הסכמתו במהלך הפגישה יש לצפות כי מדי פעם ימשיך ביוזמותיו.
ו. לפיכך יש לשמור על קשר טלפוני קבוע עמו תוך תדרוך למניעת העלאת יוזמות מדי פגישה.

ביום 29.6.92 נכתב בדו"ח פגישה עמו:

"א. כדרכו מסר הנושא דווח על הקמת אי"ל בדיעבד. על רקע זה והרגלו לדווח בדיעבד קוימה עמו שיחה קשה.
ב. הסברתי לנושא באריכות את הבעיות הנובעות מכך שמדווח בדיעבד - עלול לשנות מתוך ראייה צרה של דברים, אין לו גיבוי משפטי למה שאינו מתואם איתנו, יש בכך בבחינת חוסר משמעת חמור ומקשה על יכולתנו לכוונו ליעדים החשובים שלנו.

ג. לאור היותו של הנושא טפוס תלותי בנו, אמרתי לו שלאור עיון בתיקו והכרותי הקצרה עמו, ספק אם יש מקום להמשך הקשר עמו, כאשר הוא מגלה התנהגות שאין אנחנו יכולים לקחת עליה אחריות.

ד. הדברים נאמרו לנושא בצורה חריפה ונראה לי שנפלו על אוזניים קשובות. יחד עם זאת, לאור אופיו המיוחד של הנושא, ספק אם יילקחו על ידו בחשבון לאורך זמן."

אבישי רביב המשיך בשלו. הוא יזם פעילויות אלימות בחברון, פרסם

כרוזים וביניהם אחד שקרא לטרב לשרת בצח"ל, התנכל לראש מועצת קרית

ארבע, שנראה לו מתון מדי, ולבניו, הציג לתקשורת מצג מבוזבז של קייסנת "כך", יצר שם של גוף חדש בשם "חרב גדעון", פרסם כרוזים הקוראים לפגיעה במר דומב, מפעילי מועצת יש"ע.

4. ביום 28.9.94 התנכל לנהג ערבי ודווה דווה כוזב לגבי נסיבות

האירוע, ~~האירוע~~

בחברון ערך סיורים אלימים, היינו עבר בלווית מספר קטינים

שאורגנו על-ידו ברחובות העיר וביצע מעשי אלימות כלפי ערבים שהזדמנו

בדרכו (הכאת ערבי זקן, הפיכת דוכנים). כל העת המשיך בקשרים עם

התקשורת כדי להציג את "אי"ל כגוף קיים וזכה לסיוע הטלוויזיה בכך

ששודרה טכס השבעה, שלא היה אלא הצגה, כאשר מי שנכח במקום חייב היה

להיות ער לכך שהמדובר בהצגה.

מפעיליו אף בחרו להטיל עליו לכתוב סיסמאות נגד תהליך השלום.

ב-23.7.95 נערכה לאבישי רביב "שיתת קילוף" בשיחה זו הודה כי פעמים

רבות יזם פעילות אלימה כגון ניקוב צמיגים של ערבים וכן תקיפות, מכות,

הפיכת דוכנים, מכות באמצעות אגרופנים, בעיקר בחברון. בכל אותה פעילות

אותה יוזם הנדון הוא לוקח חלק פעיל וצוין כי ערבים רבים הוכו על-ידיו

קשות. עוד הוסיף כי בזמן הפעילות משתמשים בציווד שנמצא ברשות אחד

מחבריו ~~המנוח~~ והכולל רוגטקות, רובה-קשת, אקדח זיקוקים, אקדח

ברישיון ~~המנוח~~ דוקרנים, סכינים ואגרופנים. כל האמור לעיל נעשה

כמובן מבלי שדיווח למפעילו וכאשר נשאל על ידי האחרון הכחיש כי נטל

חלק פעיל. כמו כן עלה ב-"שיתת קילוף" כי לימד שני קטינים פעילים

לחכין בקבוקים מתפוצצים והנחה אותם לביצוע פעילות לאומנית. עוד עלה

מהשיתת כי הנדון ביצע איומים טלפוניים. בעקבות שיתת זו קוים באותו

יום דיון פנימי, ולאחר מכן דיונים נוספים בהם שבה ונדונה הפרובלמטיקה

שבהפעלתו.

5. בעניין הפוטומונטאג' - שמציג את ראש הממשלה המנוח במדי ס.ס.,

הרי הפעולה הראשונית בוצעה על-ידי שני קטינים, ללא קשר עם אבישי

רביב. אולם, אין ספק שרביב היה זה שנטל מחם תצלום ומסר את הכרוז לטלוויזיה והכחשתו מול דבריו של כתב הטלוויזיה ניצן חן, היא בלתי אמינה לחלוטין.

לאחרונה יזם פרסום בעיתון בדבר קשרי אי"ל עם תנועת החמאס ופרסום זה משמש את ראש הרשות הפלשתינאית בטענתו כי יש קשר בין החמאס לבין קיצונים ימניים בישראל.

6. סיכומו של דבר, המדובר בסוכן המביא ידיעות לרוב אך יחד עם זאת גם מבצע עבירות לרוב, כאשר הוא יודע שהוא פטור מאחריות בשל הגיבוי שניתן לו על-ידי רשויות המדינה. הפיקוח עליו של גורמי השירות היה בלתי יעיל וברוב המקרים נוכחו לדעת רק אחר מעשה, מה שאירע, אך שבו והסתפקו באזהרות.

7. בנושא שבפנינו היינו פרשת יגאל עמיר: אבישי רביב היה קשור עמו יותר מכל אדם אחר בכל הנוגע לארגון הפגנות סטודנטים וארגון שבתות סטודנטים ביישובי יו"ש, עזר לו בארגון, ונתלווה אליו לכל אלה. אבישי רביב התבטא בחריפות נגד ראש הממשלה וטען כי חל עליו "דין רודף" וכי מותר לכן לפגוע בו (היו בפני הוועדה עדויות של מספר שומעות).

מתמיה על כן כי בדיווחיו על יגאל עמיר, לא הזכיר ולו ברמז את התבטאויותיו הידועות של עמיר על כוונתו לפגוע בראש הממשלה, אשר אותן השמיע עמיר לא אחת באזני אחרים שהיו בחוג ידידיו.

8. אנו מתייחסים כאן, איפוא, לסוכן שהתנהגותו גדושה פרובוקציות, שאיננו נשלט כראוי על-ידי מפעיליו ואשר גם אישרו לעתים מעורבותו בפעילויות קיצוניות שנועדו להגביר את אמינותו בעיני סביבתו.

הפרובוקציות שלו - בייחוד ככל שהדבר נגע לפגיעות פיסיות בערבים ובחצנה בדבר קיומם של גופים פוליטיים קיצוניים ואלים, יש להן ממד ברור של פגיעה עקיפה - אך ברורה - בגופים פוליטיים חוקיים מזוהים, דבר שמפעיליו לא יכלו לזהתעלם ממנו. ייתכן אף ובכך הסיבה להעלאת חשדות נגד שירות הביטחון, ונוקם של חשדות כגון אלה וחשלוכותיהם על אמינות

השירות לא נשקל מראש. העדר השליטה על הסוכן והגיבוי הטוטאלי שניתן לו (כאמור לא נפתח נגדו אף תיק פרט למקרה התקיפה של תמר גוז'נסקי), יצרו תמונה מטעה של זהות באינטרסים בינו לבין מפעיליו, אשר פגמה ופגעה באמון בשירות הביטחון.

9. כל בר-דעת מבין שאיסוף מידע הוא חיוני וכי מי שעוסק בכך אינו בהכרח צדיק ובר-לבב. אולם יש להזהר מפרובוקטורים המנצלים את הגיבוי שניתן להם, עקב כוונה רעה שבלבם או בשל מופרעות באופיים, והופכים ליוזמי פעולות בלתי חוקיות ופוגעניות-פרובוקטיביות, תחת המעטה השלטוני. אנשים כגון אלה נוהגים כנטולי רסן, גם בשל כך שהם יודעים שלא יגישו נגדם כתב-אישום. בתוצאות המזיקות נושאת המדינה כולה (כגון יצירת נקודות חיכוך נוספות בחברון או פגיעה באמון בשירות, המקבל תווית של ארגון השאי העוסק בפרובוקציות פוליטיות).²

המסקנה היא כי חייבת להיות שליטה אפקטיבית בסוכן ואין לחתיר לו התפרעויות עצמאיות.